

Posudek na diplomovou práci Terezy Smolákové „Srovnání etického ideálu u Platóna a Augustina“

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Miloslava Blažková, CSc.

Oponent: PhDr. Věra Jirásková, Ph.D.

Autorka si zvolila velmi náročné, ale také velmi důležité téma – etický ideál člověka -, které pojala filozofickým diskurzem: srovnáním etického ideálu člověka u Platóna a Augustina. A hned v úvodu (který mimochodem svědčí o reflektovaném osobním tázání) poukazuje na skutečnost, že nikdo z nás se nemůže vyhnout otázce po dobru a spravedlnosti, pravdě a odpovědnosti a nikdo z nás není zbaven nutnosti rozhodovat se a volit. V tomto tázání a hledání nám mohou být velkou inspirací úvahy a myšlení velkých myslitelů, filozofů a uznávaných „učitelů“, mezi něž v naší tradici nepochybně patří Platón a Augustinus.

V první části práce, věnované etickému ideálu vrcholné antiky, autorka nejprve stručně charakterizuje Sókratovo a Aristotelovo pojetí mravního ideálu, největší pozornost pak pochopitelně věnuje sókratovsko-platónským dialogům: Euthyfrón, Lachés, Charmidés, též Ústava-Kniha I., Kniha II. A Kniha IV., dále Gorgiás, Prótagoras a Theagés. Ve shrnutí, za něž lze označit autorčiny pasáže „Ctnosti a arété“ (str. 42-43) a „Závěr“ (str. 44), správně vyslovuje jako základní charakteristiku etického ideálu člověka v pojetí Sókrata a Platóna takového člověka, jehož duše „nahlédla“ a pochopila, že vědění je ctnost – filozoficky řečeno: *epistémé=arété*.

V této části práce autorka prokázala svou schopnost práce s filozofickým textem, relevantní odbornou literaturou – jak primární tak sekundární, a výkladově referujícím způsobem srozumitelně a v souvislostech vyložit problematiku obsaženou v uvedených dialozích. Vytkla bych zde ovšem to, že – pokud se autorka zmiňuje o Aristotelově pojetí etického ideálu (str. 13-14) a jsou-li tématem práce „ctnosti“, etika a morálka, neměla by být opomenuta Aristotelova Etika Nikomachova.

U druhé části práce, věnované pojetí etického ideálu u Augustina, oceňuji zařazení alespoň stručné charakteristiky vlivných myšlenkových směrů a proudů, které působily v době na přelomu antiky a středověku, „kdy staré ještě nezaniklo a nové nebylo zcela vytvořeno.“ Autorka sem zařadila: stoicismus, novoplatonismus, manicheismus a pelagianismus. Podle mého názoru však tyto nelze řadit do stejné roviny: zatímco stoicismus je filozofická škola, novoplatonismus (spolu s novopythagoreismem a učením Žida Filóna Alexandrijského) je řazen mezi tzv. „úpadkové směry pozdní antiky“, manicheismus bylo hnutí a to, co autorka označuje jako pelagianismus, se týkalo spíše jednoho z konkrétních sporů, které Augustinus vedl, v tomto případě s britským mnichem Pelagiem.

Hlavní pozornost v této části práce však autorka věnuje Augustinovi. Na jeho díle i životě ukazuje, že jeho mravní ideál je spojen s osobností člověka, který kontemplativním způsobem vstupuje do vztahu k Bohu (v širším slova smyslu do „svých přesahů“), který svůj život orientuje a zakotvuje v ctnostech Boží Milosti, Lásky, Řádu (Pořádku), Dobrého smyslu a Spravedlnosti, z nichž na prvním místě – dle křesťanské „triády“ víra, láska, naděje – stojí láska. Tyto křesťanské ctnosti vlastně tvoří základní „koordináty“ smysluplného, dobrého a naplněného života kteréhokoliv člověka.

V závěru práce (str. 83-92) autorka velmi precizně formuluje „shody v rozdílném“ u Platóna i Augustina. Vnímavý čtenář najde v závěrečných formulacích této práce i odkaz i výzvu obou těchto myslitelů: člověka dělá člověkem jeho svobodná vůle – jen v její „pravomoci“ je rozhodnout o tom, zda se „vzdáme nadčasové jednoty“ či naopak „v této jednotě obejmeme

své bytí“. Mnohem pozdějšími termíny vyjádřeno: vždy jde o naši identitu či její rozpadnutí, o to, zda naše bytí bude autentické či neautentické, smysluplné či „náhražkově zástupné.“

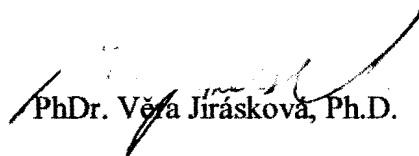
Autorce bych položila tyto otázky:

1. Proč Aristotelés kritizuje Platóna za odtrhávání smyslového světa (světa odvozených jsoucen) od světa idejí?
2. Mohla by autorka doplnit a vysvětlit význam řecké a židovské gnóse?

Předloženou práci hodnotím jako splňující nároky kladené na diplomovou práci a jednoznačně ji **doporučuji k obhajobě**.

Rehabilitace: 1-2

6. 1. 2007

PhDr. Věra Jirásková, Ph.D.